

Sygn. akt III A Ua 1657/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2018 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Monika Kiwiorska-Pająk

Sędziowie: SSA Grażyna Szyburska-Walczak (spr.)

SSO del. Artur Tomanek

Protokolant: Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2018 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku S. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji S. M.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 czerwca 2017 r. sygn. akt IX U 55/17

zmienia zaskarżony wyrok o tyle, że zobowiązuje organ rentowy do przeliczenia emerytury wnioskodawcy S. M. od dnia 1 listopada 2016 roku, a w pozostałym zakresie apelację oddala.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 05 grudnia 2016 r. w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do przeliczenia emerytury wnioskodawcy S. M. od dnia 30 listopada 2016 r. przy zastosowaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 94,96%, a w pozostałym zakresie oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że S. M. przyznano emeryturę od 23.11.2012 r. Wnioskiem z dnia 30.11.2016 r. zwrócił się o ponowne ustalenie wysokości świadczenia. W rozpoznaniu wniosku organ rentowy w dniu 05.12.2016 r. wydał zaskarżoną decyzję odmowną. Organ rentowy argumentował, że wyliczenie wynagrodzenia za okres od 27.05.1967 r. do 23.10.1967 r. oraz od 19.10.1969 r. do 30.12.1972 r. może nastąpić na podstawie zaświadczenia, w którym została określona stawka godzinowa i wykazu faktycznie przepracowanych godzin w każdym miesiącu lub roku, którymi wnioskodawca nie dysponuje.

W związku z tym za okres od 27.05.1967 r. do 23.10.1967 r. oraz od 19.10.1969 r. do 31.12.1969 r. przyjęto do podstawy wymiaru wynagrodzenie z legitymacji ubezpieczeniowej, zaś za okres od 01.01.1970 r. do 30.12.1972 r. uwzględniono minimalne wynagrodzenia za okres wykonywania zatrudnienia w ramach stosunku pracy, za które nie jest możliwe

przedłożenie dokumentów potwierdzających wysokość wynagrodzenia - zgodnie z art. 15 ust. 2 a powołanej ustawy z dnia 17.12.1998 r.

W ocenie organu rentowego, zaświadczenie z dnia 3.01.1973 r. (...) w T.) wskazuje stawkę godzinową, natomiast nie zawiera informacji faktycznie przepracowanych godzin w danym miesiącu bądź danym roku kalendarzowym. Ponadto brak jest podstaw do przyjęcia wynagrodzenia godzinowego wykazanego w świadectwie pracy we (...) Zakładach (...) za okres od 16.08.1975 r. do 30.04.1977 r.

S. M. w odwołaniu od tej decyzji wniósł o uznanie wynagrodzenia w wysokości 17 zł/godz. plus 5% premii w okresie pracy we (...) Zakładach (...) w okresie od 16.08.1975 r. do 30.04.1977 r. W związku z odmową dostarczenia dokumentu przez archiwum wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu w postaci przesłuchania świadka R. T..

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i podniósł, że wnioskodawca nie przedłożył żadnych nowych dokumentów mających wpływ na wysokość emerytury. Wskazał, że w dniu 14.12.2016 r. została wydana decyzja o przeliczeniu emerytury, której wysokość ustalono, tj. 1.909,94 zł (brutto).

W okresie od 16.08.1975 r. do 30.04.1977 r. wnioskodawca był zatrudniony we (...) Zakładach (...). W umowie o pracę z dnia 16.08. 1975 r. wnioskodawcy powierzono obowiązki elektromontera ze stawką godzinową 11,50 zł/godzinę plus 5% premii. Po okresie dwóch tygodni przyznano stawkę 17,- zł/godzinę plus 5% premii.

W legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy jest wpis potwierdzający w/w zatrudnienie oraz podana kwota zarobków za okres 1976-1977 w wysokości 51.892,-zł. Kwota przeciętnego zarobku miesięcznego wynosi 4.328,-zł

Świadek R. T. pracował razem z wnioskodawcą we (...) Zakładach (...) – w ruchu ciągłym. Zatrudniony był od 16 lipca 1975 r. do 31 maja 1977 r. Nie pamiętał jaką stawkę miał wnioskodawca, ale prawdopodobnie wyższą o 2 złote od stawki świadka, to jest 15,- zł na godzinę plus premia. Często pracowali dłużej niż 8 godzin dziennie i 200 godzin miesięcznie – nawet o 30%. Premia była uzależniona od wykonania zadania, np. przy usuwaniu awarii i od ilości przepracowanych dni, ale nie była mniejsza niż 20% i była wypłacana co miesiąc, z wyjątkiem miesięcy ze zwolnieniami lekarskimi. O stawce decydował staż pracy i kwalifikacje. Świadek i wnioskodawca obsługiwali także rozdzielnię elektryczną, do czego były potrzebne uprawnienia. Świadek R. T. jako elektryk-konserwator był zmiennikiem wnioskodawcy. Pobiera emeryturę z ZUS i ma uwzględnione wynagrodzenia z tego okresu. Nie wie jednak dlaczego wnioskodawca ma wpisane w dokumentach 5% premii, sam zaś miał premię około 20%.

Sąd przytoczył zeznania S. M., który zeznał, że jako elektromonter miał przez cały okres zatrudnienia stawkę 17,- zł za godzinę i 5% stałej premii. Miesięcznie bez premii zarabiał około 3.400,- zł. Czasami była jeszcze premia dodatkowa, uznaniowa, za usuwanie awarii, prace w nadgodzinach, w wysokości od 10% do 20%. Wnioskodawca domaga się uwzględnienia wynagrodzenia za rok 1976 i 1977, bo jest wpisane w legitymacji ubezpieczeniowej łącznie za 2 lata, a za 1975 r. powinno być wpisane w legitymacji. Gdy się zatrudniał nie miał zdanego egzaminu kwalifikacyjnego, a tylko wewnętrzny, ustny egzamin u dyrektora technicznego zakładu zaraz po przyjęciu do pracy. Nie był potwierdzony żadnym dokumentem. Musiał być w sierpniu 1975 r. **Wnioskodawca na rozprawie w dniu 06.03.2017 r. oświadczył, że chce aby Sąd uwzględnił zapis w legitymacji ubezpieczeniowej. Co do innych okresów nie domaga się przeliczenia emerytury, bo nie ma dokumentów i świadków.**

Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu księgowości emerytalno-rentowej, na okoliczność wyliczenia najkorzystniejszego wariantu emerytury wnioskodawcy i ustalenia wynagrodzenia wnioskodawcy we (...) Zakładach (...) za rok 1976 i 1977.

Ustalił, że wpisana do legitymacji kwota ogółem odpowiada wynagrodzeniu za okres 12 miesięcy wg wyliczenia 51.892,- zł: 4.328,- zł co daje 12 miesięcy. Należy przyjąć, że jest to okres od maja 1976 r. do kwietnia 1977 r.

Uwzględniając zapisy w umowie o pracę i świadectwie pracy hipotetyczne wynagrodzenie wnioskodawcy w okresie 16.08.1975- 30.04.1977 wynosi:

Okresy	Wyliczenia	Kwota
16.08.1975-31.08.1975	12,08 zł/ godz. x 90 godz.	907
01.09.1975-31.12.1975	17,85 zł/godz. x 194 godz. = 3.463 x 4 m-ce	13.852
	Ogółem 1975 r.	14.759
01.01.1976 -31.12.1976	17,85 zł/godz. x 194 godz. = 3.463 x 12 m-cy	41.556
01.01.1977-30-04.1977	17,85 zł/godz. x 194 godz. = 3.463 x 4 m-ce	13.852

Miesięczna kwota zarobków wnioskodawcy wyliczona według stawki godzinowej po doliczeniu 5 % premii wynosi 3.463,-zł miesięcznie. Za okres od 05.1976 do 04.1977 r. kwota wynagrodzenia wnioskodawcy według zapisów na umowie o pracę wynosi 3.463,- zł/m-c x 12 m-cy = 37.956,- zł. Kwota wynagrodzenia wpisana w legitymacji ubezpieczeniowej za ten okres wynosi 51.892,-zł.

Sąd zaakceptował stanowisko biegłego, że do podstawy wymiaru w okresie zatrudnienia wnioskodawcy we (...) Zakładach (...) należy przyjąć zarobki w wysokości:

- 16.08.1975-31.12.1975 - według angaży 14.759,- zł,
- 01.01.1976 -31.04.1976 - według angaży 3.463,- zł x 4 m-ce 13.852,- zł,
- 01.05.1976-31-12.1976 - według zapisu w legitymacji 4.324 zł x 8 m-cy 34.595,- zł,
- 01.01.1977-30-04.1977 - według zapisu w legitymacji 4.324 zł x 4 m-ce 17.297,- zł.

Wysokość podstawy wymiaru w latach 1975-1977 wynosi:

Lata	Okresy zatrudnienia i podstawa zarobków	Kwota
1975	01.01.1975 - 12.08.1975 (...)O/W. zarobki wg Rp-7	21.657
	16.08.1975-31-12.1975 Zakłady (...) . Płaca wg angaży	14.759
	Ogółem 1975 r.	36.416

1976	01.01.1976-30-04.1976 Zakłady (...) . Płaca wg angaży	13.852
	01.05.1976-31-12.1976 Zakłady (...) .Płaca wg legitymacji	34.595
	Ogółem	48.447
1977	01.01.1977-30-04.1977 Zakłady (...) . Płaca wg legitymacji	17.297
	04.05.1977- 31.12.1977 (...) Ś. zarobki wg Rp-7	49.322
	Ogółem	66.619

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy z 20 lat kalendarzowych przyjęty przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w decyzji emerytalnej wynosi 89,91%. Wskaźnik w najkorzystniejszym wariantcie z przyjęciem do podstawy kwoty zarobków wnioskodawcy z okresu zatrudnienia we (...) Zakładach (...) od 16.08.1975 r. do 30.04.1977 r.

Nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury z 20 lat wynosi **94,96%**.

Pismem z dnia 12.05.2017 r. wnioskodawca domagał się wypłaty przez ZUS świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem nowego wskaźnika począwszy od pierwszej decyzji o wysokości świadczenia emerytalnego.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługiwało na uwzględnienie w części.

Sąd uznał sporządzoną przez biegłego opinię za wiarygodną i obiektywną, podzielił stanowisko biegłego co do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury na 94,96 %.

Co do żądania wypłaty świadczenia w nowej wysokości od daty przyznania świadczenia emerytalnego powództwo oddalił wskazując, że zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do świadczeń powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Prawo do emerytury jest świadczeniem wnioskowym zatem jednym z bezwzględnych warunków jego uzyskania jest zatem złożenie wniosku o ustalenie prawa do jego pobierania. Wnioskodawca dopiero dnia 30.11.2016 r. zwrócił się do ZUS o ponowne ustalenie wysokości pobieranego świadczenia.

Apelację od powyższego wyroku złożył S. M. i zaskarżył wyrok sądu I instancji w części oddalającej powództwo. W samodzielnie sporządzonej apelacji zarzucał zaskarżonemu wyrokowi w dorozumiany sposób naruszenie prawa materialnego – art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i domagał się wypłaty świadczenia obliczonego z zastosowaniem wskaźnika WWPW 94,96% od daty przyznania emerytury.

Organ rentowy nie złożył odpowiedzi na apelację.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Na wstępie zaznaczyć trzeba, że spór w sprawie ogranicza się ostatecznie jedynie do ustalenia początkowej daty przyznania świadczenia w nowej wysokości, co zwalnia Sąd Apelacyjny od oceny ustaleń i rozważań dotyczących wysokości emerytury apelującego.

Apelacja wnioskodawcy podlegała uwzględnieniu tylko w niewielkim zakresie.

Wprawdzie przytoczony przez Sąd I instancji przepis art. 100 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.) ustanawia regułę, że prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, z zastrzeżeniem ust. 2, który nie ma zastosowania w rozpoznawanej sprawie, jednakże uszło uwadze Sądu Okręgowego, że w sprawie ma zastosowanie uregulowanie z art. 133 ust. 1 pkt 1 wymienionej ustawy.

Przepis ten stanowi, że w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3, które nie ma znaczenia dla rozpoznawanej sprawy.

Niezasadne natomiast było żądanie, dla którego podstawę stanowiłby przepis art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy, zgodnie z którym wypłata następuje za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt. 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Funkcjonująca na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych konstrukcja obiektywnie błędnej decyzji nie może prowadzić do obciążenia organu rentowego skutkami błędów wszystkich innych instytucji, zwłaszcza pracodawców, nienależycie lub niestaranie wykonujących swoje obowiązki w dziedzinie ubezpieczeń społecznych. Wydawanie pracownikowi lub organowi rentowemu zaświadczeń niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń i ich wysokości jest obowiązkiem pracodawcy, w związku z czym nie można przypisać błędu organowi rentowemu w sytuacji, gdy sposób wykazania wynagrodzenia pracownika w poszczególnych latach jest nieprecyzyjny, albo też dokumentacja archiwalna jest niepełna.

Należy wskazać, że do wniosku o emeryturę (27 sierpnia 2008 r.) S. M. dołączył świadectwo pracy wystawione 29 kwietnia 1977 r. przez (...) Zakłady (...) (k. 3 a.r. plik I) zawierające informację o stawce godzinowej 17,- zł i 5% premii zgodnie z regulaminem premiowania.

Legitymacja ubezpieczeniowa, mimo zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 16 sierpnia 1975 r. zawiera jedynie nieprecyzyjny wpis oznaczony jako „rok 1976/77” i przeciętną miesięczną - bez wyszczególnienia o jaki okres chodzi (koperta k. 142 a.r. plik I). Ta sama dokumentacja posłużyła do obliczenia wysokości świadczenia w decyzji pierwszorazowej z dnia 5 grudnia 2012 r., w której organ rentowy nie przyjął do ustalenia podstawy wymiaru emerytury spornej kwoty z uwagi na przypisanie kwoty 51.892,-zł łącznie za „rok 1976/77” (decyzja k. 15-16 a.r. plik II).

Ze świadectwa pracy nie wynika jaki okres obejmowało wyszczególnione tam wynagrodzenie, jak również, czy wypłata premii miała charakter stały.

Należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy emerytalnej do obliczenia podstawy emerytury należało za lata 1975-1977 obliczyć proporcję sumy kwot podstaw wymiaru składek i innych należności wymienionych w art. 15 ust. 3 za każdy rok oddzielnie – do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia za dany rok kalendarzowy.

	Słusznie podnosił organ rentowy, że do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia może być przyjęte jedynie wynagrodzenie, które uzyskiwała osoba ubezpieczona w danym roku kalendarzowym, a nie
--	--

"średnie" wynagrodzenie z całego okresu zatrudnienia w określonym zakładzie. Nie było więc w postępowaniu przed organem rentowym możliwe wyliczenie wysokości wynagrodzenia i podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśredniane, czy przybliżone, bowiem do ustalenia wysokości emerytury winna być przyjmowana faktyczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Natomiast w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w rozporządzeniu z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412).

Dopiero więc postępowanie dowodowe przeprowadzone przed Sądem pozwoliło na obliczenie w/w kwot kolejno za każdy rok z okresu zatrudnienia wnioskodawcy we (...) Zakładach (...).

Z opisanych przyczyn w sprawie nie wystąpił po stronie pozwanej błąd w rozumieniu art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 kpc, zmienił zaskarżone orzeczenie.

SSA Grażyna Szyburska-Walczak SSA Monika Kiwiorska-Pajak SSO del. Artur Tomanek